

HVIS DER VAR KRIG

2005
Hvis der var krig i Norden
Danskt, Evni og skaldskaparsløg
F.08.d

NÁM
KUNNINGAR-
SAVNID

Hvis der var krig i Norden

LANDSMESTØDIN
Kunningarsavnið

Janne Teller

Hvis der var krig i Norden

Illustreret af
Helle Vibeke Jensen

Dansklærerforeningen

Janne Teller & Helle Vibeke Jensen
Hvis der var krig i Norden
1. udgave, 1. oplag

© Janne Teller, Helle Vibeke Jensen og DanskErhvervsforningens Forlag A/S, 2004
Teksten har tidligere været udgivet i *Dansk Tema: Essay-konkurrence*,
DanskErhvervsforningens 2002

Dansklærerforeningens konsulent: Jens Raahauge

Mekanisk, fotografisk eller anden form for gengivelse eller mangfoldiggørelse er kun tilladt efter gældende COPY-DAN-aftaler. Grøntskilt litteratbegejle: Ida Balslev-Olesen
Produktion: Clemensrykkeret A/S, Århus
Printed in Denmark, 2004

ISBN 87 7996 001 4

[illegible]

Hvis nu der var krig i Norden.

Hvor ville du tage hen?

Hvis bomberne havde gjort det meste af Danmark, det meste af København, til ruiner. Hvis det hus du og din familie bor i, havde fået huller i murene, alle vinduer smadret, taget revet væk. Vinteren er på vej, varmen virker ikke, det regner ind. I kan kun være i kælderen. Din mor har bronkitis og endnu en lungebetændelse på vej. Din storebror mistede tidligt tre fingre på venstre hånd i en episode med en mine og støtter Militiaen mod dine forældres vilje. Din lillesøster er blevet såret af granatsplinter i hovedet og ligger på et hospital uden udstyr. Din farmor og farfar døde da en bombe ramte deres plejehjem.

Du selv er endnu hel, men bange. Morgen, middag, aften, nat. Du farer sammen hver gang missilerne hvisler af sted i det fjerne, hver gang du ser et lysglimt i horisonten og ikke ved om missilet denne gang har retning mod det sted du står. Du farer sammen hver gang der er et brag. Hvor mange af dine kammerater blev ramt denne gang?

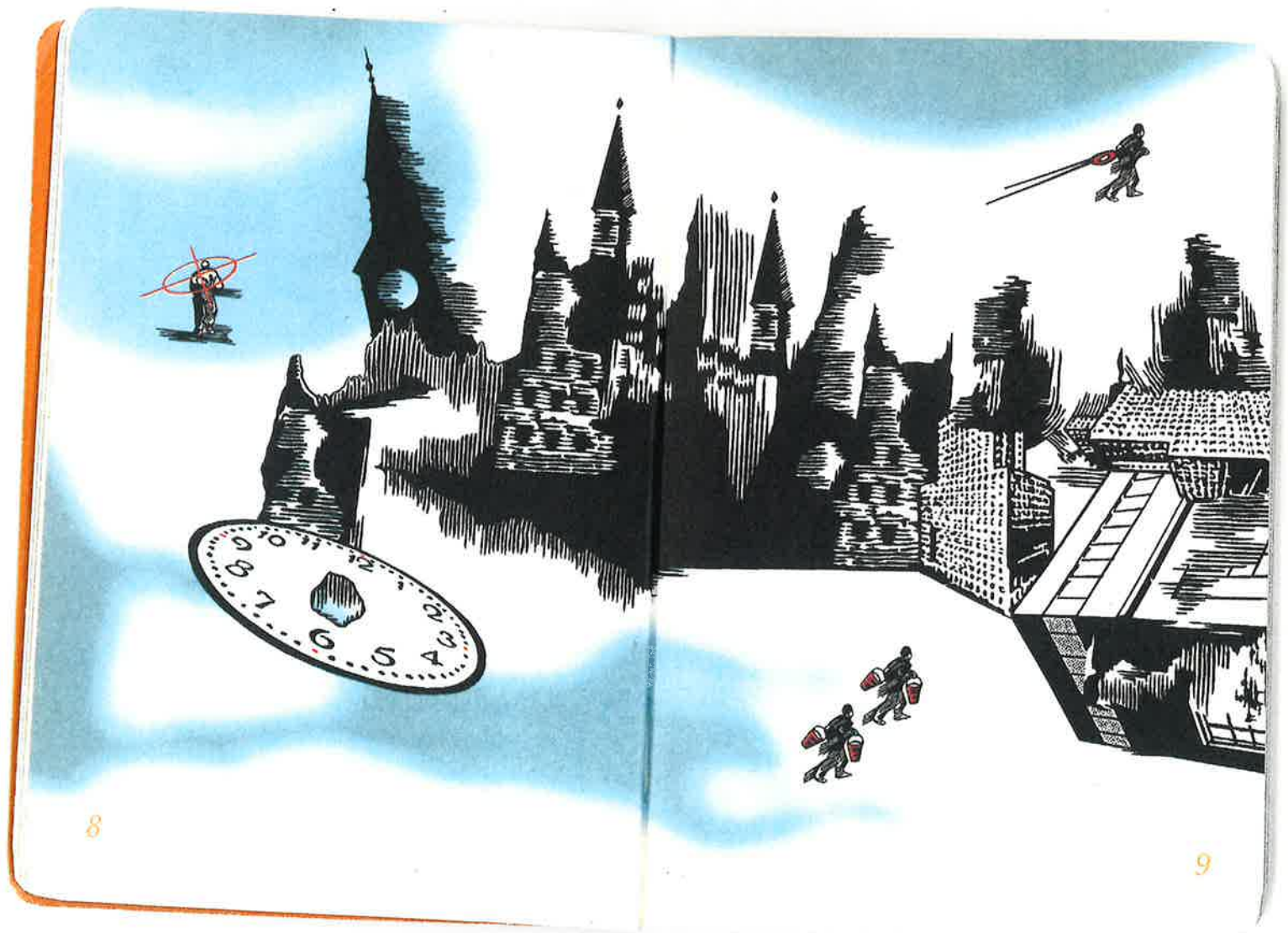
Vandrørerne er sprængt for længst. Du og din storebror skal hver dag gennem gaderne og over Rådhuspladsen til den offentlige vandforsyningsvogn med to spande hver. Over Rådhuspladsen skal der løbes meget hurtigt. Der er snigskytter i nogle af bygningerne. Svenskere og nordmænd der har boet i Danmark længe nok til at forveksles med danskere. Ikke længe nok til at føle sig som en del af os når krigen raser, og definitionen på ven og fjende er nationalitet.

6

Værre end angsten er sulten. Værst af alt er kulden. Du fryser hele tiden. Og endnu er det kun først i november. Du ved ikke hvordan I skal overleve vinteren. Lægen siger at din mor ikke vil kunne klare sig igennem endnu en vinter i kælderen. Han kan ikke hjælpe til et bedre sted at være. Der er for mange andre der heller ikke kan klare en vinter mere i en kælder.

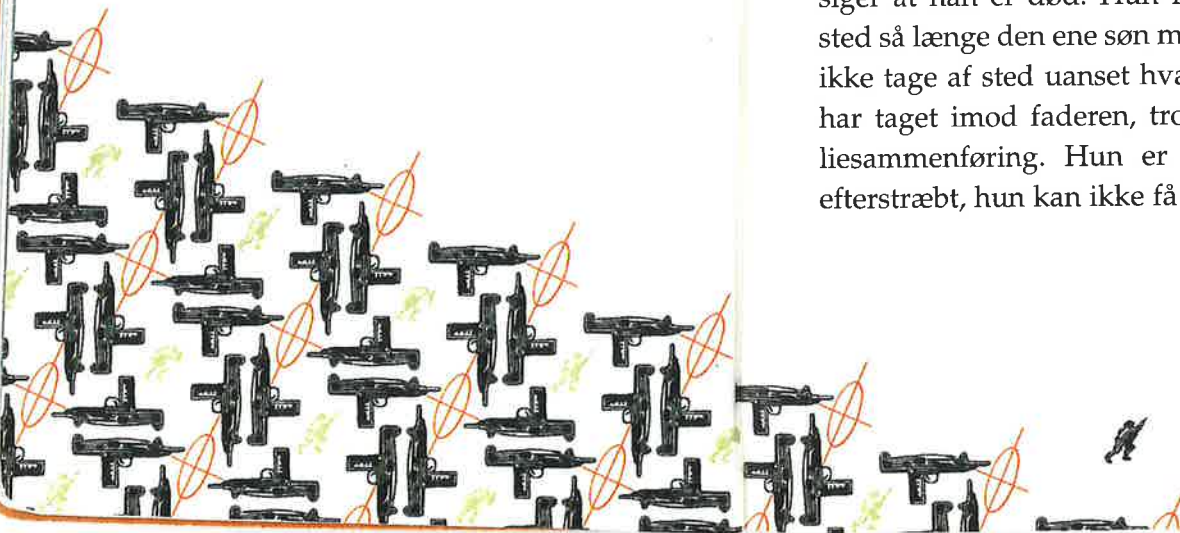
7

Din bedste ven er forsvundet. Hans far var medlem af Folketinget. I den nye verden er der ikke plads til parlamentarikere. Demokratiet førte til den Europæiske Union, og den Europæiske Union er brudt sammen. I den nye verden må ingen være demokrat.

Det lykkedes faderen at komme ud af landet i tide. Det var meningen at familien skulle følge efter. Det gjorde den ikke. Tre

dage efter at faderen var taget afsted, kom det nye Ensretningspoliti efter din ven og hans lillebror. Lillebroren kom tilbage otte dage senere med et manglende øje og mærkelige hovedbevægelser. Han sidder i et hjørne og nikker hele tiden og siger nej, jeg ved ikke noget, jeg ved ikke noget. Moderen går rundt på gaden og tigger mad og spørger efter sin ældste søn selvom rygterne siger at han er død. Hun kan ikke tage af sted så længe den ene søn mangler. Hun kan ikke tage af sted uanset hvad. Det land der har taget imod faderen, tror ikke på familiesammenføring. Hun er ikke personligt efterstræbt, hun kan ikke få asyl.

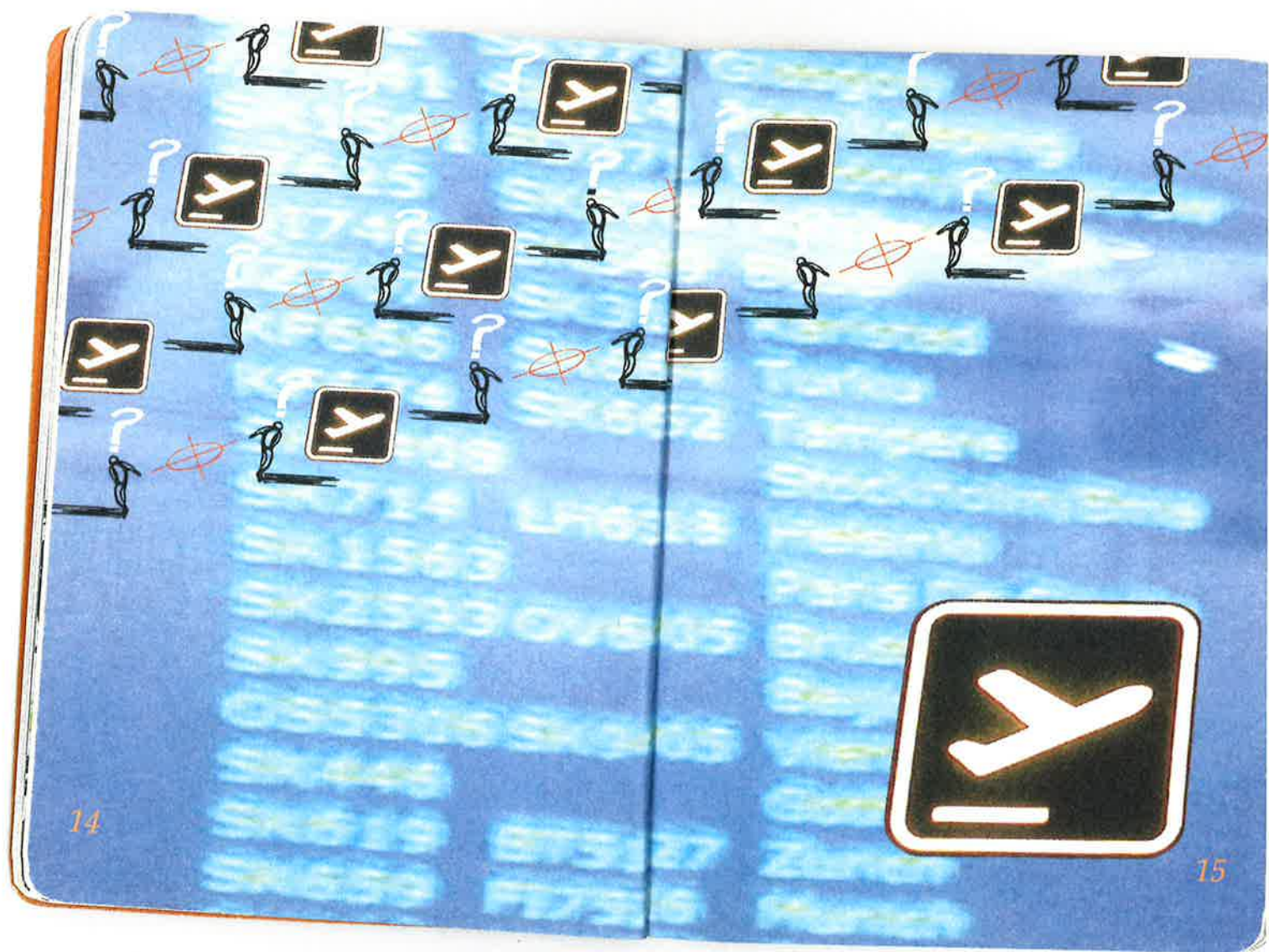

Du er holdt op med at spørge din far om hvor. Hvor I skal tage hen?

Der findes ikke noget svar på hvor. Jeres familie er blevet til et tal. Fem! Der er ikke noget land der ønsker fem flygtninge mere. Flygtninge der ikke kan sproget, der ikke ved hvordan man gebærder sig i et klassisk kultursamfund, hvordan man respekterer sin nabo, sætter gæsten før sig selv og passer på en kvindes dyd. Flygtninge der ikke ved, hvordan man lever i varmen. Nej, der er ikke noget land der ønsker at tage imod de dekadente mennesker oppe nordfra. Fritæn-

kere som blot vil fordærve livsstilen blandt de rettroende. Arbejde kan de heller ikke. De kan ikke arabisk, og de er ikke vant til at tage fat. Flygtninge fra Norden kan ikke andet end at sidde på kontor og vende papirer. Det er der ikke brug for nogen steder. Sådan siger de i den arabiske verden. Det nærmeste sted med fred og muligheder for en fremtid. Så hvorhen?

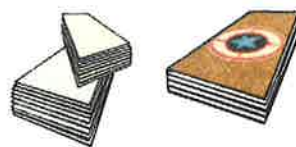

Lige inden nytår lykkes det alligevel din far at få kontakt med nogle mænd der arrangerer flugttransporter til Mellemøsten. Det er farligt og koster mange penge, men din far har besluttet at det er nødvendigt for at redde familien. Din mor er ved at blive vanvittig af angst.

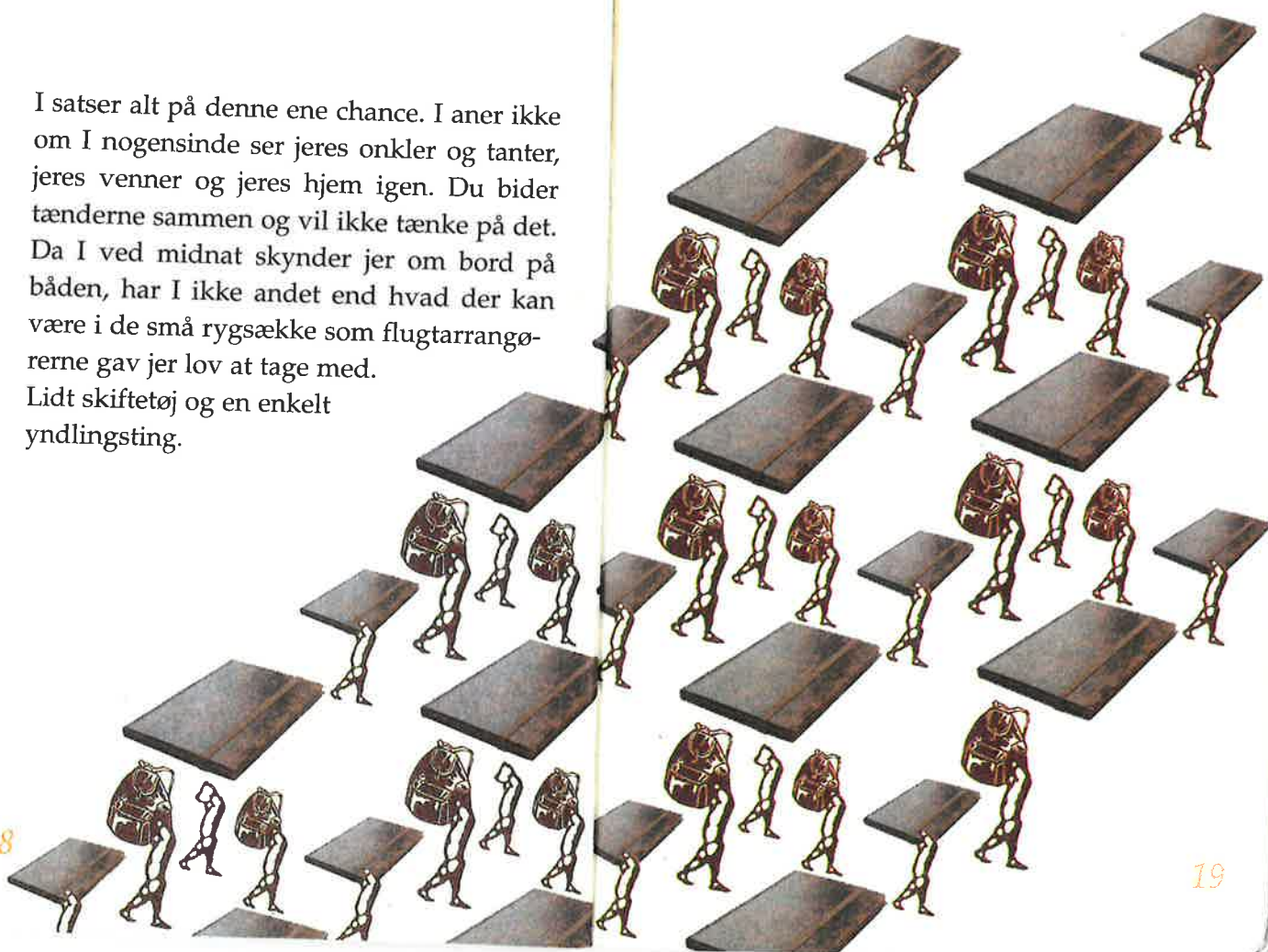
I er nødt til at sælge alt det I har tilbage. Det er ikke mange penge der kommer ind. Ingen har noget at betale med. Der er lige nok til rejsen og de falske dokumenter til jer alle. Partikortene er de dyreste. Det er dem der skal forfægte at du og din far har været politisk aktive. Det er dem der kan give jer adgang til asyl. Når først I er i sikkerhed, må I alle tage fat for at få tingene til at hænge sammen. Du er villig til at gøre hvad som helst. At feje gaden eller vaske folks toiletter. Du vil bare væk fra bomberne og angsten og

kulden. Også din mormor er død. Din mor har endnu en chance.

I kunne vandre til Tyskland og måske videre til Frankrig. Men også dér er alting brudt sammen. Ingen har noget som helst, der er intet arbejde at få, og der bor allerede millioner af flygtninge i usle lejre hvor der ikke er adgang til hverken skolegang, lægehjælp eller arbejde. Din far vil give jeres familie en fremtid. Han tror at krigen vil vare længe. Men en dag skal I hjem igen. Derfor skal I have en uddannelse, noget at leve af når I engang kan vende hjem.

I satser alt på denne ene chance. I aner ikke om I nogensinde ser jeres onkler og tanter, jeres venner og jeres hjem igen. Du bider tænderne sammen og vil ikke tænke på det. Da I ved midnat skynder jer om bord på båden, har I ikke andet end hvad der kan være i de små rygsække som flugtarrangørerne gav jer lov at tage med. Lidt skiftetøj og en enkelt yndlingsting.

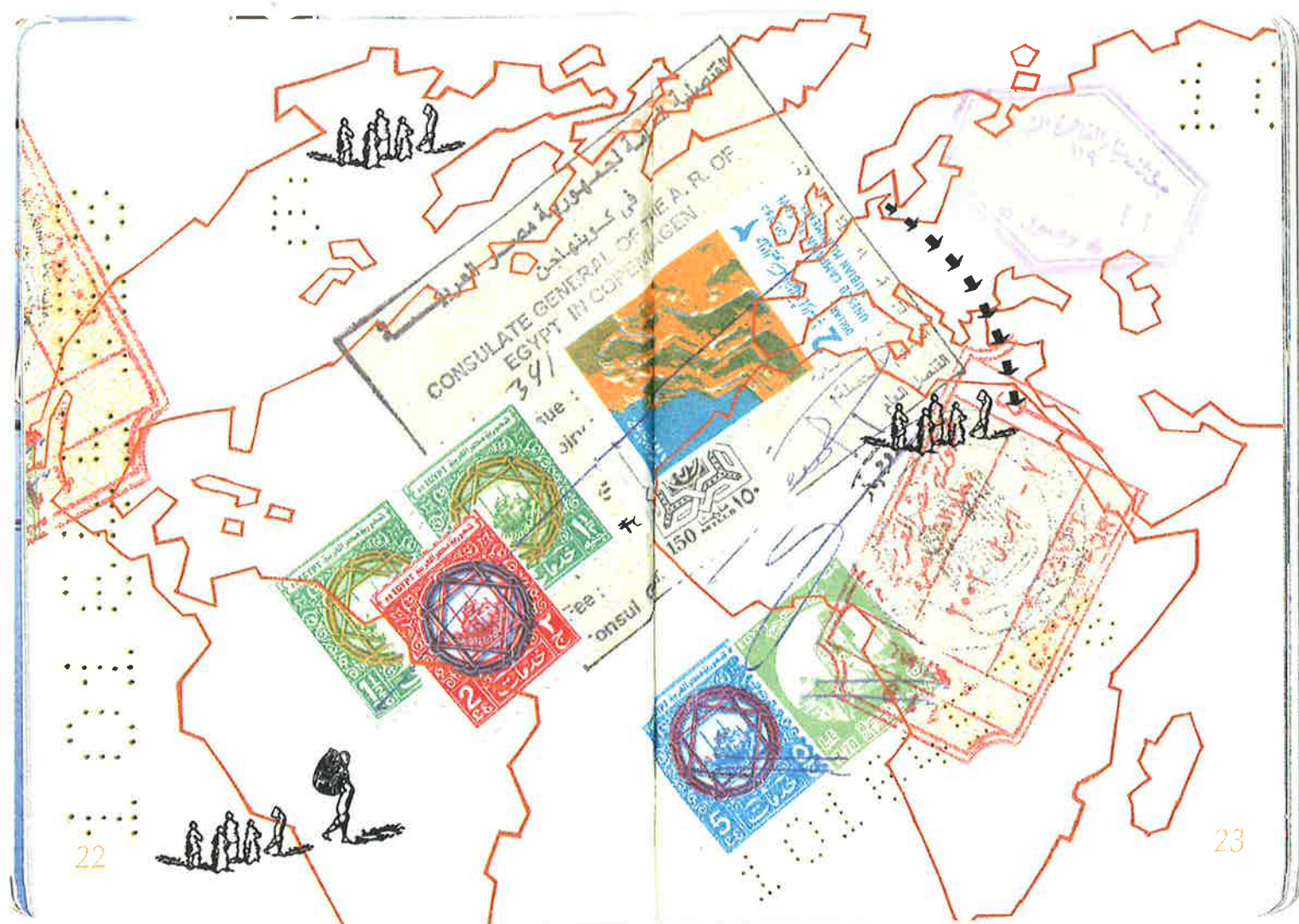
Du har taget din dagbog med. Den skal huske dig på at der var et liv før krigen: Dengang danskerne var et blandet folkefærd der havde lov til at have forskellige meninger om alting. Dengang du gik til svensk technofest om fredagen, engelsk rockkoncert om lørdagen og stod på dine tyske rulleskøjter om søndagen til du dødtræt endte weekenden med en dobbelt og en cola på den nærmeste McDonald. Du ville hive din Nokia op ad lommen for at se om den var lettere end vennernes Ericsson, Phillips og Motorola mens du fortalte godmodige vittigheder om nordmændene til din norske klassekammerat. Det er så uendelig langt væk at det er som om det aldrig har været. Også selvom det var sådan endnu for tre år siden.

Det er det du ønsker at huske dig selv på.

At dit liv ikke altid har været en kamp om at være helt og aldeles dansk. Indeni som udenpå. At Danmark ikke altid har været kulde og angst og mistro og had. At Danmark ikke altid har haft en Diktator, et Ensretningspoliti og en folkelig besættelse om at den danske storhedstid er kommet igen, og at alting ville være bedre også for svenskerne og nordmændene hvis disse forstod at de atter skulle underlægge sig dansk overherredømme. Du ønsker at huske dig selv på at der findes et andet liv. Hvis du glemmer det så er det ligesom om det hele kan være lige meget. Så kan du lige så godt gå ind i Ensretningspolitiet, eller følge efter din storebror med Militiaen over Øresund, skyde svenskere indtil du selv bliver skudt.

Der er et andet liv, og det er det din far vil tage dig med til nu.

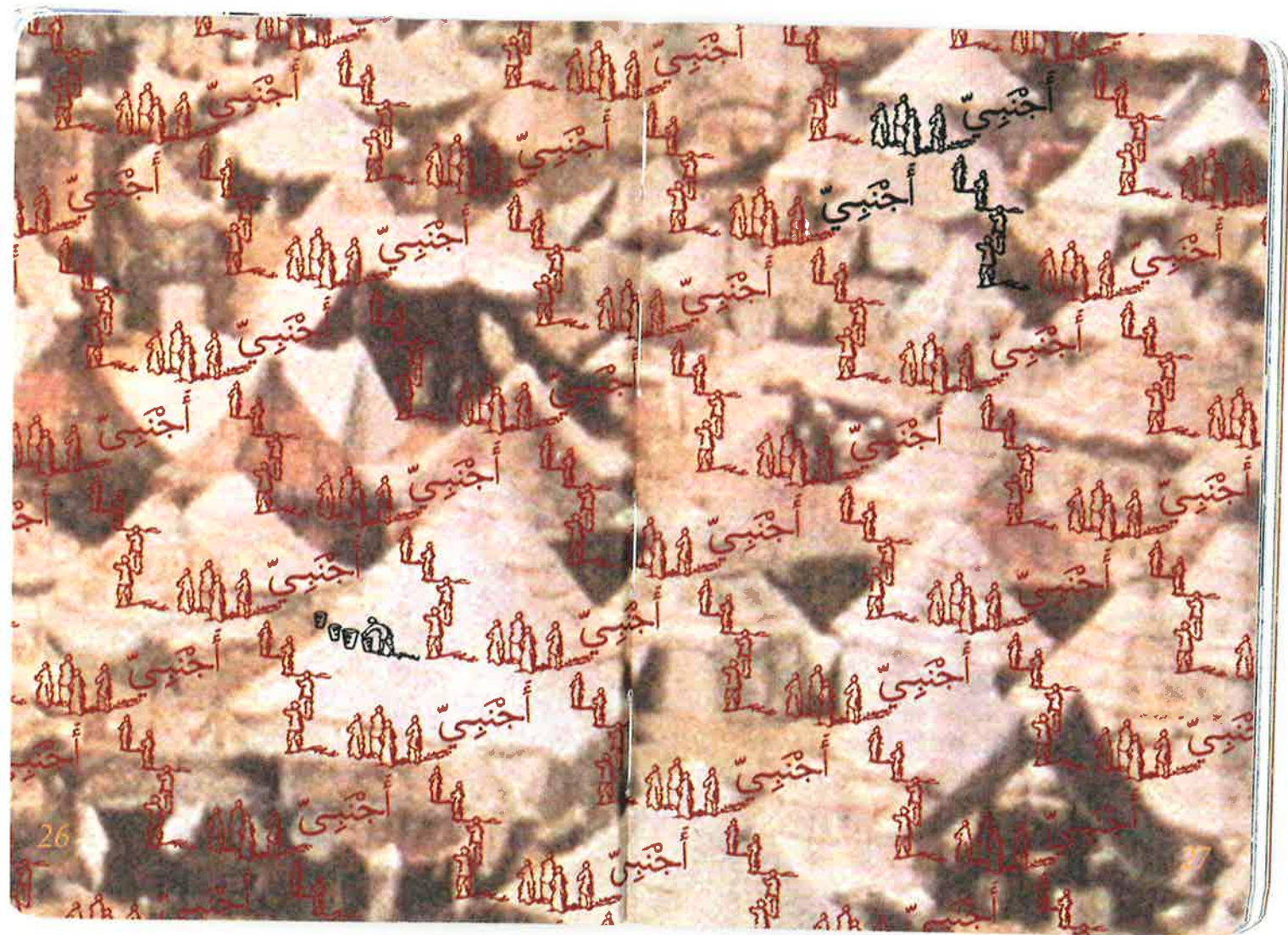

Seks uger senere befinder du dig i Egypten. I bor i en teltlejr. Du fryser ikke, der er ikke nogen missiler eller bombefly at være bange for, der er ikke noget Ensretningspoliti som uanmeldt kan ransage dit hjem dag og nat. Din mor er blevet sig selv igen og er kommet over sine lungebetændelser, din søster har fået opereret granatsplinterne ud, sulten gnaver ikke længere i dig.

Familiens asylansøgning er under behandling, og I kan ikke forlade lejren før I er officielt anerkendt som rigtige flygtninge og kan få midlertidig opholdstilladelse. Det gør ikke noget. Du er glad. Selvom forholdene er dårlige, er det jo kun en overgang. Højest et halvt år. Selvfølgelig er I rigtige flygtninge. Hvad skulle I ellers være?

Behandlingen af jeres asylansøgning trækker ud. Mest fordi din storebror er blevet officer i Militiaen. De er ikke sikre på dig og din far. Du er fjorten, stort set en mand. Og nok er der krig i jeres land, men hvis I havde råd til at flygte, var I nok ikke så dårligt stillet endda. Der er jo masser der stadig bor i Danmark. Måske de har mere brug for hjælp!

Det tærer på dig at bo i lejren. Der er ikke noget at lave. I får ingen sprogundervisning, for det kan I først få når I har fået opholdstilladelse. Du går ikke i skole, du må ikke arbejde (kan heller ikke, for du kan ikke sproget), og de få bøger der er at læse, kan du næsten udenad. Der er en lille rekreatiionsplads, et gruset areal med et enkelt fodboldmål i den ene ende. Det er ikke det at den er lille der er problemet. For som de siger, skal I være taknemmelige for at have et fristed overhovedet. Som om I kunne spille bold i bomberegningen hjemme. Problemet er at I er så mange i lejren at hvis alle skal til, bliver der kun lidt tid til hver. Det er de store fyre der oftest fylder banen ud.

Så er der noget andet. Noget der koger inden i dig. Det er Johan og Kai og deres slæng i den svenske del af lejren. De bliver ved med

at råbe ting efter dig og dine nye kammerater. I skal ikke tage jeres fjendskab med til vores land, siger det egyptiske personale. Så selvom de svenske og danske flygtninge i princippet holdes adskilt, er det kun via placeringen af teltene. Hver gang du skal hente vand og mad, over i biblioteket eller til rekreatiionspladsen, skal du passere det svenske område. *Det er dem der ødelagde vores hus*, tænker du hver gang du går forbi. *Det er dem der slog dine bedsteforældre ihjel*. Sådan tænker du selvom din far siger at du aldrig må glemme at det var Diktatorens idé om et dansk storrigt der startede krigen. Du er ikke sikker på han har ret. Danskerne måtte vel forsvare det der er deres. Det er ikke til at sige hvad der ellers ville ske. Se bare på Johan og Kai og deres slæng der spytter når de ser dig, og siger »Fy fa'n«, og af og til kaster en sten eller to efter dig. Hvad har du

gjort dem? Som om de er mere rigtige flygtninge end du og din familie?

Det er ikke med din gode vilje at du ikke slår igen. Det er fordi din far igen og igen har sagt at du ikke må. At hvis du laver ballade i lejren, så bliver hele familien straks sendt tilbage til Danmark. Du gør ikke noget. Koger blot indeni og sværger: en dag vil du hævne dig.

To år senere får I asyl. Midlertidigt, men det er godt nok. Det tog lidt ekstra tid på grund af det med din bror. Alligevel er I heldige. Mange andre bliver sendt hjem. Egypten har ikke plads til flere flygtninge. Der er bolig-mangel i forvejen. Ikke nok vand. Ikke nok penge. Du bør være dybt taknemmelig. Din familie har overlevet, og nu kan I blive indtil krigen er slut. Alligevel ulmer en vrede i dig. Det er som om nogen har stjålet to år af dit liv. Du har ikke kunnet gå i skole og har kun lært så meget arabisk at du lige netop kan handle på markedet.

På grund af en politik om integration og spredning af flygtninge bliver I sendt til Aswan i det sydlige Egypten. Kun én af de familier I kender fra lejren, er i Aswan.

Endnu en gang skal du starte forfra.

Livet er svært. Alting er anderledes end hjemme. Der er ingen jobs at få, slet ikke når man er fremmed og ikke taler sproget. Folk råber tit efter dig på gaden, sælger dig de ringeste grøntsager på markedet og lader dig vente ekstra længe i kaffebaren. Selvom du er mørkhåret og nemt bliver solbrændt, kan du ikke skjule dine blå øjne.

Efter en tid begynder din mor at bage kager som du og din far kan sælge på gaden. Din lillesøster gør rent hos en middelklassefamilie der til gengæld betaler hendes skole. Det med skolegang er blevet for sent for dig. Du er seksten. Hjemme skulle du have været i gymnasiet, her måske college. Men der er ingen penge, så det må vente.

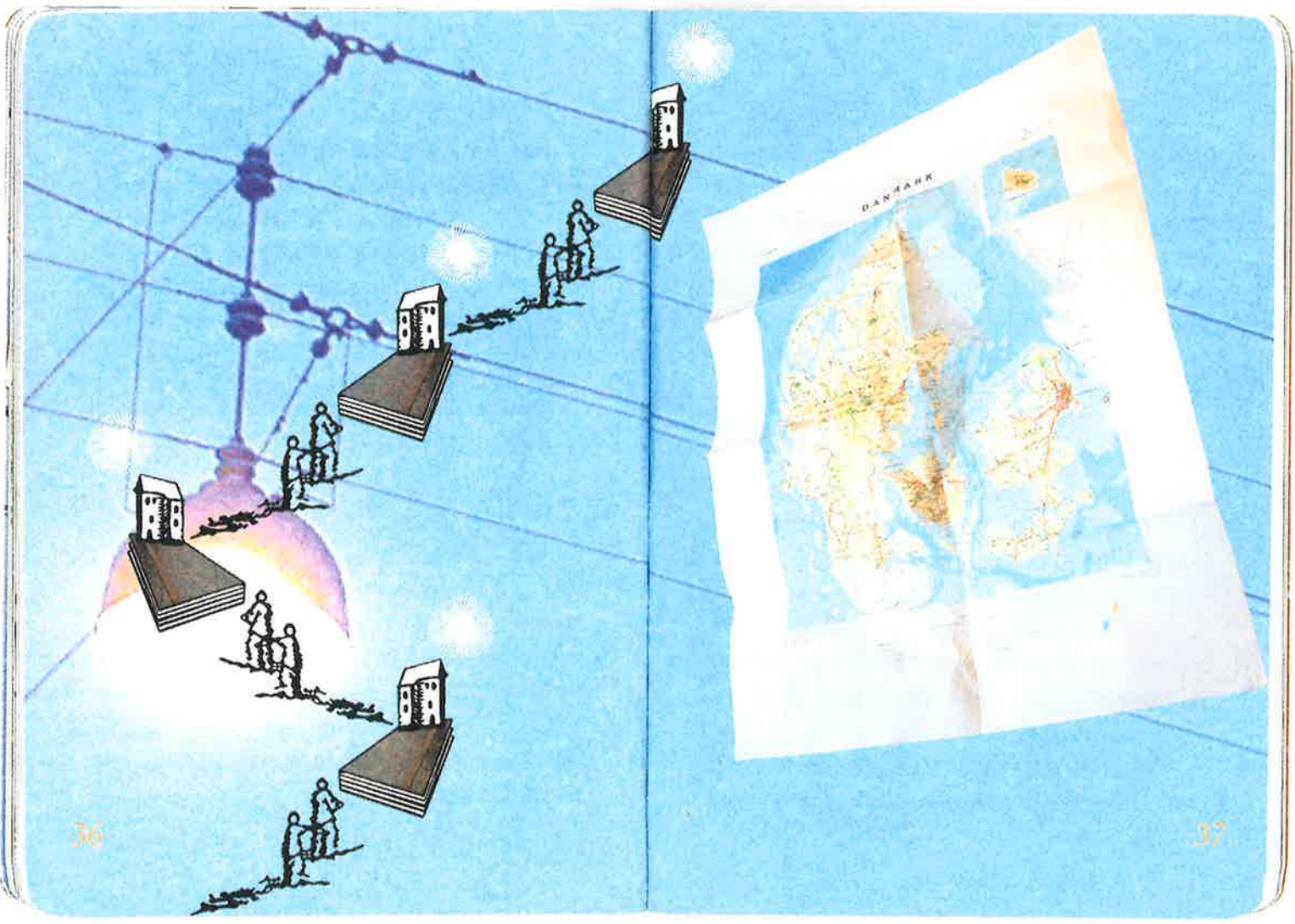
Du vænner dig til at sælge kager. Du vænner dig til fattigdommen. Og du vænner dig til den ekstreme varme. Du vænner dig aldrig til at blive set på som tredjerangs menneske. Hjemme var din far professor i filosofi, din mor kontorchef i Miljøministeriet. I havde et godt hus og to biler. Nu har I ingenting. I er ingenting. Andet end nogle uønskede fremmede der sælger kager og dermed tager salgsmuligheder fra egyptiske kagesælgere. Hver dag sværger du at engang skal du

tilbage til Danmark og genoptage dit liv. Dit rigtige liv. Du skal igen være et menneske af første rang.

Så skal de nok få at se!

Der er bare det at krigen ikke slutter. Den fortsætter i endnu ét, endnu to år, tre år. Din bror dør i år to. Det berører dig bekymrende lidt. Det er som om hjemme er så langt væk at det ikke er.

Da krigen endelig er forbi, er Danmark ikke længere det samme land. Det siger de der har været hjemme omkring. I smug. For hvis myndighederne ved at en eller anden har været i Danmark, så bliver vedkommende straks udvist. Hvis man kan være så meget som en dag i det land man er flygtet fra, så er der ikke mere farligt end at man kan flytte hjem. Glemte er de ødelagte huse, den ikke eksisterende økonomi, den fare det er at skulle genetablere sig formelt i et land der er blevet en diktatorstat. Under svensk overherredømme. Selv hjemme ville du være andenrangs!

På sin vis er det næsten værre end krigen. Sådan skriver din gamle klassekammerat Kirsten. Jævnligt er der nogen der forsvinder. Før vidste man i det mindste at det var fordi man ikke var dansk nok. Nu ved man ikke

rigtigt hvorfor. De er bare væk. Hendes storebror er én af dem. Kort efter også hendes far. Storebroren kommer tilbage, ikke hendes far. Kirstens mor ønsker at tage væk sammen med hende og broren. Men hvordan?

Egypten vil ikke tage imod flere flygtninge fra de nordiske lande. Nu er der fred, og vi kan ikke have flere, siger de. Desuden er skandinaver uterlige hedninge der korrumpere de samfund de indsluses i. Skandinaver regner sig for lige med hvem som helst, har ingen disciplin, og især kvinderne er uopdragne og giver anledning til uro alle vegne uanset hvor meget man belærer dem om deres asyllands skikke og brug.

Du har efterhånden været i Egypten i fem år. Du har fået venner. Eller i hvert fald nogle kammerater. Mest andre flygtninge, men også nogle enkelte egyptere. Du taler arabisk. Som en gadedreng ganske vist, men det er godt nok til at klare dig. Du må også oversætte for dine forældre der har svært ved det nye.

Din lillesøster der i begyndelsen klarede sig mægtig godt i pigeskolen, blev smidt ud efter atten måneder fordi hun opfordrede til amoralsk adfærd og oprør blandt pigerne. Hun ville at de skulle have seksualundervisning og lære om prævention. En kort tid var hun rebelsk. Så blev hun forelsket i en syvogtrediveårig egypter, konverterede til islam og begyndte at dække sit hår og bede fem gange om dagen.

Dine forældre har prøvet at tale hende

til fornuft. De er bekymrede for hende. Hun vil ikke høre. Hvad godt gør deres form for fornuft hende her? Endnu er hun kun seksten og kan ikke selv bestemme. De overvejer om de kan sende hende hjem til Danmark for at bo hos en tante i nogle måneder. Bare for at få hende på andre tanker. Da de gør det, er det for sent. Din søster er gravid. De nægter alligevel at lade hende komme tilbage til Aswan og gifte sig med barnets far. Hun må føde alene i Danmark. Hun har hele livet foran sig som de siger.

Da barnet bliver født, tager du hjem en uge for at se til din søster og for at se om det er tid at flytte tilbage til Danmark. Det er det ikke. Blandt danskere der blev tilbage under krigen, regnes du for forrædder. Blandt de nye svenskorienterede autoriteter står du på fjendelisten på grund af din brors rolle i Militiaen.

For at hjælpe Kirsten og hendes familie gifter du dig med Kirsten. Så snart du kommer tilbage til Egypten, ansøger du om familiesammenføring. Reglerne er blevet lempet efter strømmen af flygtninge nordfra er aftaget. Det er godt at have Kirsten i nærheden. Fornemmelsen af at kende hinanden fra før ligner forelskelse til forveksling. Også dine forældre er glade. Du og Kirsten vil ikke få kulturproblemer, og når situationen en dag bedres i Danmark, kan I sammen vende hjem.

Den syvogtrediveårige egypter tager til Danmark for at overtale din søster til at gifte sig med ham. Hun er blevet nypunker, sniffer noget der er langt mere eksotisk end kokain, bærer blågult hår og sikkerhedsnåle i underlæben og vil ikke længere vide af ham. I fortvivlelse og bekymring for sin lille

søns fremtid kidnapper den syvogtrediveårige drengen og tager ham med til Egypten hvor sønnen var blevet undfanget i fuld forventning om forældrenes ægteskab og en opdragelse af børnene i den egyptiske tradition.

Man skal passe på med disse danskere. De er ikke til at stole på. Så snart de vender hjem, ændrer de sig.

Du selv får et barn med Kirsten og burde være glad. Du er det ikke. På en eller anden vis er livet blevet noget helt andet end det skulle have været. Der kom nogen og stjal dit liv og gjorde det til et andet. Til noget der hverken er her eller dér. Der er aldrig penge til at du kan indhente din tabte uddannelse. Du har heller ikke lysten til at studere længere. Føler dig pinligt bevidst om at være langt bag dine jævnaldrende. Du hjælper din far i den bagerforretning familien efterhånden har fået op at køre. Kirsten bager kager sammen med din mor. I er langt fra velstillede, men I klarer jer.

I har fået permanent opholdstilladelse i jeres nye land. Jeres børn bliver født egyptere. Deres første sprog er arabisk, og selvom de er kristne, kender de Koranen bedre end Bibelen. Du er på fornavn i den lokale kaffebare, du er venner med skomageren og med bilhandlerens søn, og du bliver tilbudt de bedste varer på markedet.

Alligevel er du en fremmed. Alligevel tænker du hver dag på hvornår du kan tage hjem.

Hjem, hvor?

DANSKLÆRERFORENINGEN

Landsmiðstöðin

10183838